

השיעור השבועי

של מוריננו ראש הישיבה

הגאון המקובל רבי מרדכי עטייה שליט"א

בענין

פנימיות דחיצוניות – מקיפי תפילין

ו' מר השון תשע"ח

תוכן הענינים

- א..... בברוך אתה ה' רחל עדין בסוד נקודה ולא בסוד פרצוף
- ב..... כדי לתקן את רחל בסוד פרצוף, צריך תחילה לתקן את ז"א נבחי' או"מ
- ג..... מהו אור המקיף של המוחין הפנימים
- ה..... המוחין הפנימים שנמשכו לז"א בק"ש, נמשכו גם ללאה, אך לרחל לא הניעו
- ו..... רחל עלתה לאצילות באחד ומיד ירדה בחזרה לבריאה
- ז..... עיקר החסרון שבנוק', שהיא בסוד נקודה ולא בסוד פרצוף
- ח..... ביאור דברי הנה"ש שהכנסת המוחין בק"ש הוא לזו"ן

להארות ולהערות

nivimaerocc@gmail.com

פנימיות דחיצוניות

מקיפי תפילין

בברוך אתה ה' רחל עדין בסוד נקודה ולא בסוד פרצוף

כבר נודע שבשעה"כ דרושי ר"ה [דף צ"ד סע"ד ד"ה אלהינו].
עוסק הרב בענין כוונות פנימיות דחיצוניות. וכן כתב שם
הגוב"י [אות ט'] וז"ל: זה הדרוש הוא לפנימיות דחיצוניות,
נה"ש דף נ"ח ע"א [בנדפס דף ל"ב ע"א ד"ה אמנם].

כתב הרב בשעה"כ [שם] וז"ל: הנה נתבאר כי המלכות עדין
היא בסוד נקודה, ועלתה עד כתר דז"א בסוד אחר באחר.

וכוונת הרב על המבואר בשעה"כ [דף צ"ד ע"ד, לפני ד"ה
אלהינו], שבתכות ברוך אתה ה', מכח כוונות הרי"ו עלתה נוק'
עד אחורי הכתר דז"א. אמנם אעפ"כ הנוק' עדין בסוד נקודה,
ואיננה בסוד פרצוף.

וההבדל שבין נקודה לפרצוף, הוא שבהיותה נקודה נשלמה רק
ספירת המלכות שבנוק' ויש לתקן בה עוד ט' ספירות, כדי
שיהיה בה עשר ספירות שלימות שאז יהיה בה פרצוף שלם.

וכמו שבכוונות פנימיות דפנימיות, ע"י כוונות אטב"ח נבנית
הנוק' מנקודה לפרצוף. כמבואר בדברי הרב בע"ח שער ל"ה
יש פרק ד' [ח"ב דף נ"ג ע"א] ובשער אנ"ך פ"ו [ח"א דף צ"ג
ע"ב], כך בכוונת פנימיות דחיצוניות, תחילה הנוק' היא בסוד
נקודה, וצריך לתקנה בסוד פרצוף, וזה יהיה באלהי אברהם
וכו'.

כדי לתקן את רחל בסוד פרצוף, צריך תחילה לתקן את ז"א בבחי' או"מ

בהמשך שעה"כ מבאר הרב שכדי שיוכל ז"א לתקן את הנוק' בסוד פרצוף, צריך תחילה לתקן את ז"א, וז"ל הרב: והנה כוונתינו עתה לתקן תחילה את ז"א, כדי שיוכל הוא אח"כ לתקן את המלכות ולעשותה פרצוף, בהיותה עדין בסוד אחר באחור. והנה מה שחסר מתיקון ז"א, הוא בחי' אור המקיף של המוחין הפנימים.

למדנו שתחילה צריך לתקן את ז"א, בבחינת אור המקיף של המוחין הפנימים, ואח"כ יוכל ז"א לתקן את הנוק' ולעשותה מנקודה לפרצוף.

ובשעה"כ [דף צ"ה סע"ד] מבאר הרב את תיקון הנוק' בסוד פרצוף [שזה בתיבות אלהי אברהם וכו'], וז"ל: ואמנם ג' האלפין אשר בג' המקיפים וכו', הם מתפשטים בנוק' דז"א אשר היא עתה אחר באחור. והיא בסוד נקודה בלבד. ונמשכים בה ג' אלפין אלו, כדי לתקנה ולעשותה פרצוף שלם מי"ס כנודע וכו'.

והנה זה סדר ההתפשטות [הג' אלפין] בה. הנה אות אלף הראשונה נחלקת לג' חלקים, והם ב' יודין וו' שהיא יו"י צורת א' כנודע.

ומן ב' היודין נעשים בחינת הפנים ונקראים ב' תפוחין קדישין ימין ושמאל [כדוגמת תיקון ואמת שבתיקוני דיקנא דא"א], ומן אות ו' נעשה החוטם שבה, [שבזה נתקן חב"ד דנוק'].

ואות אלף השניה גם היא נחלקת ע"ד הנז' [לב' יודין וו'], ומב' היודין נעשים ב' הידים שלה, ומן אות ו' נעשה גופא דאמצעיתא דילה, שהם חג"ת שבה.

ואח"כ מן האלף הג' נחלקת ע"ד הנז"ל [לב' יודין וו'], ומב' היודין נעשו ב' שוקין דילה, ומן אות ו' נעשה היסוד שבה, והרי הם נה"י שבה.

והנה נתקנה ונבנית הנוק' בסוד פרצוף בהיותה אחר באחור, ע"י ג' אלפין אלו.

וכונה זו הובאה בסידור בכוונת אלהי אברהם [סידור הרש"ש ח"ב דף ס' רע"א שורה ט'] וז"ל: א' לתרין תפוחין וחוטמא דנוק'. ובאלהי יצחק [שם סע"א] א' לחג"ת דנוק'. ובאלהי יעקב [דף ס' סע"ב] א' לנה"י דנוק'.

מהו אור המקיף של המוחין הפנימים

יש לשים לב, שבדברי שעה"כ [כאן דף צ"ד סע"ד] מבואר, שצריך להשלים לז"א בחינת אור מקיף של המוחין הפנימים. והנה אין כוונת הרב כאן על המקיפים האמיתיים של ז"א, שהם מקיפי ל"מ הנמשכים ע"ג רישא דז"א. אלא כאן מדובר על אור המקיף של המוחין הפנימים. וכפי שביאר זאת הרב בשעה"כ [דף צ"ה סע"ב ד"ה אלהי אברהם] וז"ל: כבר למעלה [בתיבות אלהינו ואלהי אבותינו], נעשה זיווג אבא ואימא בבחינת אור המקיף שלהם, כדי להוריד את האור המקיף הנקרא תפילין של ראש.

אבל צריך שתדע, כי אור המקיף הזה הוא תחתון, והוא למטה מן מדרגת המוחין הפנימים של ז"א, כי זה המקיף הנקרא תפילין, יוצא אח"כ מתוך המוחין פנימים לחוץ.

ולהבין מהו בחינת מקיפי תפילין, נפתח במ"ש הרב בע"ח שער כ"ט ריש פ"ז [ח"ב דף כ"ג סע"ד] וז"ל: ונבאר עתה כמה בחינות יש במוחין אלו, ונאמר כי הנה הם ו' בחינות. וכו'. [ובדף כ"ד ע"א שורה ז' כתב הרב וז"ל:] בחינה ה'. הוא אח"כ כאשר מתפשטין יותר ונכנסים הנה"י דאימא עם המוחין שבתוכם, בתוך ז"א עצמו בג' חללי גולגלתא. בחינה ו'. כי גם שם מתנוצץ אור המוחין מבחוץ במצח דז"א בסוד תפילין.

ולמדנו שבתחילה [בק"ש] נכנסים בז"א המוחין הפנימים, [וכמ"ש בסידור הרש"ש ח"ב דף מ"ב ע"ב וז"ל: יכוין להמשיך ב' צלמי המוחין דאור פנימי דגדלות, דפנימיות דחיצוניות דאו"א]. ובברכת אלהי אברהם וכו' מתנוצץ אור המוחין הפנימים בחוץ במצח דז"א, ונעשים מקיפים הנקרא תפילין.

וזהו שכתב הרב [בדף צ"ה סע"ב] כי אור המקיף הזה, הוא תחתון, והוא למטה מן מדרגת המוחין הפנימיים של ז"א, כי זה המקיף הנקרא תפילין, יוצא אח"כ מתוך המוחין הפנימיים לחוץ.

ומעתה נבין מדוע בשעה"כ [דף צ"ד סע"ד ד"ה אבותינו] כשפתח הרב ואמר: והנה מה שחסר מתיקון ז"א, הוא בחינת אור המקיף של המוחין הפנימים. לא המשיך הרב תיכף לבאר בחינת המקיף, אלא חזר וביאר את המשכת המוחין הפנימים של ז"א. וז"ל: והענין הוא. כי כבר נתבאר אצלינו בביאור ק"ש דשחרית דימי החול, כי ע"י הק"ש נעשים מוחין דאור פנימי אל ז"א דאצילות עכ"ל.

שהרי בחינת מקיפים אלו, הם מהתנוצצות אור הפנימי שבראש ז"א, לכך מבאר הרב תחילה שבק"ש נכנסו בז"א המוחין הפנימים, ומכח זה יוכל להמשך אח"כ מקיפי תפילין.

המוחין הפנימים שנמשכו לז"א בק"ש, נמשכו גם ללאה, אך לרחל לא הגיעו

נחזור למ"ש הרב [שעה"כ דף צ"ד סע"ד] וז"ל: כי ע"י הק"ש נעשים מוחין דאור פנימי אל ז"א דאצילות, ונעשים מוחין דאור פנימי אל לאה הנקרא ד' דקשר דתפילין שבראש.

ונעשים מוחין דאור פנימי אל רחל נוק' דז"א, אבל אינם נכנסים בה, כי אז היא למטה בבריאה, אבל נשארים למעלה בלאה בפקדון.

ומבואר בדברי הרב, שיש חילוק בין המשכת המוחין ללאה לבין המשכת המוחין לרחל, וסיבת החילוק הוא, דלאה מאחר שהיא כבר שלימה ב"ס [פרצוף שלם] נמשכו המוחין בה. אך רחל מאחר והיא למטה בבריאה, א"א שיכנסו המוחין בה, ולכך נשארו המוחין של חלקה בפקדון למעלה בלאה.

וכפי שביאר זאת, הרב לעיל בשעה"כ [דרושי תפילת השחר דרוש ב', דף י"ב ע"ב שורה המתחילה והענין, וכפי שציין כאן הגוב"י אות י'] וז"ל: והענין יובן במה שנתבאר אצלינו, כי יעקב [ז"א] יש לו שתי נשים לאה ורחל. והנה בחינת לאה, היא בבחינת הקשר דתפילין של ראש שבעולם האצילות, ויש לה פרצוף שלם מ"ס כנודע [ולכך יכולה היא לקבל את המוחין הפנימים הנמשכין לה] וכו'. ואז מורידים ונותנים מוחין פנימים לז"א וללאה הנז'.

ואמנם המוחין של רחל אינם יורדים [בה], לפי שעדין היא בבחינת נקודה, ואין לה פרצוף לקבל מוחין, ולכך המוחין שלה נשארים למעלה עם הד' דאחד שהיא לאה.

רחל עלתה לאצילות באחד ומיד ירדה בחזרה לבריאה

בשעה"כ [הנ"ל דף צ"ה רע"א] מבואר שמקום עמידת רחל היא בבריאה. אך צריך לדעת שבתוכה אחד דק"ש היתה עליה לרחל לאצילות, אמנם מיד בסוף תיבת אחד ירדה רחל בחזרה לבריאה.

שהנה בשעה"כ [הנ"ל דף י"ב ע"ב שורה המתחילה פרצוף] כתב הרב וז"ל: ואמנם עתה [בק"ש בתיבת אחד] אנו מעלים את רחל שהיא אותה הנקודה של מלכות אשר עומדת בהיכל ק"ק דבריאה, ועולה עד לאה הנז' שהיא סוד אות ד' דאחד ונכללת עמה, ומתחברת אז אותה הד' עם הז"א, שה"ס אחד וכו'. וכוונה זו נזכרה בסידור [דף ל"ה אמצע ע"ב מצד שמאל] וז"ל: גם יכוין להעלות נרנח"י שלו, עם הנוק' דז"א, עם הרפ"ח אל הז"א וכו', ויכוין לחבר זו"ן, ומתחברת רחל עם לאה.

אמנם כבר בכוונת ברוך שם כבוד מלכותו, אנו מוצאים שרחל ירדה, והיא נמצאת בבריאה וכמ"ש בסידור [דף מ"ה ע"א בכוונת תיבת מלכותו] וז"ל: ועתה ישפיל ראשו, ויכוין להמשיך וכו' לנקודת הכתר דרחל העומדת בבריאה.

וראה בשערי רחמים [ח"ב שאלה ק"א], שביאר השד"ה שבתוכה שמע נוק' עומדת בבריאה, ובתיבת אחד מעלים אותה לאצילות, ובהמשך תיבת אחד, כשחוזרים מוחין דיניקה שעלו למ"ן למקומם, חוזרת רחל למקומה בבריאה. והיינו שבתוכה אחד [סידור דף ל"ט ע"ב] שמחזירים מוחין דל"מ דאבא שעלו למ"ן וכו', הנה שם תחזור רחל למקומה שבבריאה.

עיקר החסרון שבנוק', שהיא בסוד נקודה ולא בסוד פרצוף

וצריך לדעת שעיקר החסרון ברחל, שמחמתו איננה יכולה לקבל את המוחין הפנימים, הוא משום שעדין היא בסוד נקודה ולא נתקנה בסוד פרצוף, ולכך אפילו שעלתה באצילות בתיבת אחד, כל זמן שלא נתקנה בסוד פרצוף איננה יכולה לקבל את המוחין. [וכן כשתעלה הנוק' בתיבות ברוך אתה ה' בסוד נקודה עד הכתר, גם אז אינה יכולה לקבל המוחין].

וכפי שביאר זאת הרב בשעה"כ [דף כ"ה ע"א שורה המתחילה אלא] וז"ל: ונודע כי בהיותה למטה בבריאה עומדת שם בסוד נקודה קטנה, ר"ל כי כאשר תעלה באופן ההוא אל האצילות, לא תראה שם רק בבחינת נקודה קטנה, ואז היא צריכה לקבל מן הז"א הארה אחר הארה, מדרגה אחר מדרגה, עד שתחזור להיות פרצוף גמור כבראשונה כמו שיתבאר בברכת אבות.

ונמצא כי עתה [בתיבת אחד] אשר עלתה למעלה בהכרח כדי לעלות מ"ן, עלתה בבחינת נקודה קטנה, וכאשר עתה בק"ש ירדו המוחין דז"א, אינה יכולה [רחל] עדין לקבל המוחין שלה, כי אפי' בחינת גופא אין לה ואיך תקבל המוחין עתה.

ובהמשך שעה"כ [ריש ד"ה ולכן] כתב הרב וז"ל: ולכן עתה בק"ש שעדין [רחל] לא נעשית פרצוף, אין בה כח לקבל את המוחין שלה עדיין.

ומעתה נבין שבשעה"כ [דף צ"ד סע"ד] כשמתחיל הרב לבאר את כוונת פנימיות דחיצוניות, מבאר שתחילה צריך לתקן את ז"א, כדי שיוכל הוא לתקן את המלכות ולעשותה פרצוף. דאעפ"י שכבר עלתה הנוק' באצילות בתיבות ברוך אתה ה', בסוד נקודה עד הכתר דז"א, מ"מ כיון שהיא עדין בסוד נקודה

אינה יכולה לקבל המוחין עד שתעשה פרצוף, שזה בתיבות אלהי אברהם.

שמכללות דברים אלו נבין שכאשר נוק' תהיה פרצוף, היא תקבל את המוחין הפנימיים שעדיין לא קבלה. [ומזה נוסף ונבין שאת המוחין המקיפים לא תקבל הנוק' גם בהיותה פרצוף].

ביאור דברי הנה"ש שהכנסת המוחין בק"ש הוא לזו"ן

אלא שעל כל המבואר לעיל יש להקשות, מהמבואר בדברי הרש"ש בנה"ש [דף י"ט ע"א ד"ה וידוע], ששם מבואר לכאורה שהמשכת המוחין בק"ש היא לז"א ולנוק', ולא לז"א לבדו. וז"ל הרש"ש שם: וידוע כי מ"ש הרב ז"ל בדרוש הב' בסדר תפילת שחרית, כי בק"ש נמשך מזיווג כלים הפנימים דאו"א, מוחין פנימים דשני צלמים שלמים דאבא ודאימא ומתפשטים בכל גופא דזו"ן.

ולמדנו שמפשטות דברי הנה"ש נראה, שגם הנוק' תקבל מוחין פנימיים בק"ש.

ובהמשך הנה"ש כתב הרש"ש, שבעמידה נמשכים לזו"ן מוחין מקיפים הנקרא תפילין. [והיינו שגם הנוק' תקבל בעמידה מוחין מקיפים].

והנה אם נבין שזו"ן הכתובים כאן בנה"ש הם ז"א ונוק' הקטנה רחל, יצא שהרש"ש חולק על המפורש בשעה"כ [הנ"ל] ובסידור [דף מ"ב ע"ב], ששם מפורש שהמשכת המוחין הפנימיים בק"ש היא רק לז"א ולא לנוק'.

ונראה פשוט שאין כוונת הרש"ש לבאר שלא כשעה"כ, אלא דמ"ש הרש"ש כאן שהמשכה היא לזו"ן, היינו לבחי' זו"ן הגדולים הנקרא ז"א בכללות, וכפי שביאר הרש"ש בהקדמת רחובות הנהר [דף ז' ע"ד ד"ה והנה שורה המתחילה אלא] וז"ל: ונתחברו ו"ק שהם ז"א דמ"ה, עם ו"ק שהם ז"א דב"ן, ונכללו אלו באלו ונתלבשו אלו באלו, והלבישו לתנה"י דא"א מהטיבור ולמטה מכל צדדיו פנים ואחור ונקראו זו"ן הגדולים, כי ו"ק דב"ן נקרא רחל הגדולה מלכות שבגופו, ולפעמים נקרא בשם לאה. ובכללותם נקראו ז"א.

ולמדנו שאפשר לכנות את ז"א בשם זו"ן, והיינו זו"ן הגדולים הנקראים בכללות ז"א.

ומעתה נבין שבק"ש רק ז"א [ולא נוק' - רחל הקטנה] קיבל את המוחין הפנימיים. ובברכת אבות כשתעשה הנוק' רחל הקטנה בסוד פרצוף, אז תקבל א"ת המוחין הפנימיים שנמשכו בק"ש.